

Handläggare
Peter Kreitz
Telefon: 508 22 020**Till**
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2016-08-25

Biblioteksplan 2016-2020

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Lars Arvidsson
stadsdelsdirektörLars Wennberg
avdelningschef

Sammanfattning

Biblioteksplanen är ett stadsövergripande dokument som beskriver riktningen för stadens biblioteksverksamhet. I planen beskrivs bland annat att biblioteken ska arbeta mer uppsökande än vad de gör idag och finnas tillgängliga för invånarna utifrån deras villkor. Förvaltningen ställer sig positiv till planen och poängterar att det är viktigt att biblioteken finns på platser där invånarna vistas.

Idag saknas bibliotek i Liljeholmen, detta trots att det rör sig mycket människor där. Förvaltningen efterlyster därför någon form av bibliotek och mötesplats i området gärna med fokus på unga. Det finns påfallande många gymnasieungdomar i stadsdelen eftersom antalet gymnasieskolor i Liljeholmen är högt. Antalet barn och unga kommer också att öka kraftigt i stadsdelen inom den närmaste tioårsperioden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom administrativa avdelningen i samråd med förskoleavdelningen. Information till de fackliga organisationerna lämnas på samverkansgrupp den 9 augusti och förvaltningsgrupp den 16 augusti.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått den nya biblioteksplanen ”Här är världen större - Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020” på remiss. Det är ett stadsövergripande styrdokument som anger ramar och inriktning för den samlade biblioteksverksamheten i staden. Planen bryts ned i verksamhetsplaner för de olika biblioteken, och ersätter den tidigare biblioteksplanen som gällde åren 2011-2015.

År 2014 kom en ny bibliotekslag. I den anges bland annat att biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, främja litteraturens ställning och intresset för bildning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteken ska även ägna särskild uppmärksamhet åt nationella minoriteter, andra språk och lättläst. I lagen anges att kommunerna ska ha en biblioteksplan för sin verksamhet.

Ärendet

Biblioteksplanen förtydligar många av de krav som finns med i lagstiftningen samt beskriver den vision som finns för biblioteken i Stockholms stad.

I planen definieras två typer av bibliotek – folkbibliotek och skolbibliotek. Folkbiblioteken, det vi vanligen benämner som bibliotek, har fokus på läslust, bildning och demokratiska samtal. Detta är förskolans främsta bibliotek och biblioteken ska utforma sin verksamhet för barn bland annat i dialog med pedagoger på förskolan och läsombud för barn. Detta medan skolbibliotek är skolelevers primära bibliotek och fokuserar på att vara en resurs för läslust, språkutveckling och lärande i elevers vardag.

I bibliotekens vision i ”Här är världen större” ingår en rad ledord för biblioteksverksamheten såsom bildning, demokrati, litteratur och språk och berättelser. Utifrån dessa beskrivs bland annat att demokrati är bibliotekens fundament och att biblioteken är en plats för samtal med djup och bredd kring frågor som berör invånarna. Biblioteken beskrivs i planen som ett nav för samtal och demokrati-

utveckling i lokalsamhället. För att åstadkomma detta ska de bidra med olika perspektiv och öppna samtal kring frågor.

Utifrån detta beskrivs ett Stockholm där välståndet och medellivslängden ökar, men där skillnaderna mellan olika grupper och stadsdelar också ökar i enlighet med rapporten Skillnadernas Stockholm. Biblioteken får därför en viktig roll i att minska skillnaderna bland annat genom att ge barn och unga i hela staden en likvärdig tillgång till biblioteksverksamhet.

I visionen beskrivs att biblioteksmedarbetaren inte alltid har alla svar men ska göra allt i sin makt för att vägleda besökaren till svaret. Biblioteken ska även möta varje människa där de befinner sig. Genom att vara ett "bibliotek mitt i byn" ska de finnas nära till hands för invånarna och på platser och tider som passar invånarna. I planen beskrivs en rad olika typer av bibliotek såsom lokala bibliotek som ett nav för språk, litteratur och kunskap om sitt område och som profilerade bibliotek såsom TioTretton som är ett bibliotek för personer mellan 10 och 13 år. Utöver det nämns även mer rörliga bibliotek, såsom bokbussar och pop-upp bibliotek samt behov av att utveckla digitala bibliotekstjänster.

Det beskrivs att biblioteken ska finnas för alla människor och att de särskilt ska göra satsningar för att komma i kontakt med nya användare, även med dem som inte tar sig till biblioteken. De ska även i högre grad låta användarna av biblioteken vara med att utforma verksamheten genom områdeskartläggningar, fokusgrupper och dialoger. Biblioteken ska även i högre grad ta tillvara på invånarnas initiativ.

Biblioteken ska vara tillgängliga för alla oavsett funktionsvariationer. Alla ska ha god tillgång till verksamheten och kunna delta i att utforma den.

Det beskrivs även att människor idag i högre grad är i "filterbubblor" än tidigare. Detta innebär att information filtreras efter personers intressen, åsikter och användarmönster exempelvis genom sociala medier. Utifrån detta anger planen att det blir viktigare för biblioteken att ge handledning gällande källkritik. Det är viktigt att möta ungdomar och vidga filterbubblor under planperioden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till den nya biblioteksplanen.

Biblioteken har en oerhört viktig roll i det lokala samhället, inte

minst ur ett demokratiskt perspektiv. De lokala biblioteken fungerar ofta som ett nav i samhället och som en viktig mötesplats för invånarna. Med den omvärldskännedom som de lokala biblioteken har är de ofta en bra arena för civilsamhället och lokala föreningar. Förvaltningen skulle därför vilja se skrivningar i planen om utökat samarbete mellan bibliotek och lokala föreningar.

Stadsdelsförvaltningen välkomnar även ett mer uppsökande arbete från bibliotekens sida. Att få nya grupper att besöka biblioteken är betydelsefullt för att de ska kunna fungera som en viktig demokratisk institution. Framförallt vill förvaltningen se ett riktat arbete för att få yngre personer att i högre grad besöka biblioteken. Likt det beskrivs i planen är det viktigt att finnas på platser som passar stockholmarna för att sänka trösklarna att ta sig dit. Det handlar även om att ha en verksamhet som är relevant och som lockar.

Hägersten-Liljeholmen är en mycket expansiv stadsdel där befolkningen har ökat kraftigt och kommer att fortsätta att öka. Stadsdelsområdet är ett av de områden där befolkningen ökar mest i hela Stockholms stad. Den sista december år 2015 bodde totalt 84 914 invånare i stadsdelsområdet och år 2024 väntas det vara 106 188 invånare. Detta innebär en ökning på över 21 274 personer på mindre än tio år. Ökningen beror framförallt på nybyggnationer runt om i stadsdelsområdet, och då i synnerhet i Liljeholmen. I Liljeholmen kommer antalet barn också öka kraftigt de närmaste åren.

Liljeholmen 2016

1-5 år	1374
6 år	184
7-12 år	855
13-15 år	305
16-19 år	380

Liljeholmen 2025

1-5 år	1765
6 år	283
7-12 år	1457
13-15 år	642
16-19 år	743

Ovanstående tabeller visar hur stor befolkningen är idag och hur stor den prognostiseras vara år 2025. Utifrån siffrorna kan konstateras att andelen unga 13-19 år som bor i stadsdelen kommer att mer än fördubblas. Detta kommer ställa högre krav på aktiviteter och mötesplatser för unga i området, däribland bibliotek. Utöver detta rör sig redan idag påfallande många ungdomar i området, då över 4000 elever går i gymnasieskolan i Liljeholmen.

Stadsdelsförvaltningen kommer utifrån sitt lokala utvecklingsprogram fokusera på ökningen av unga som en fråga som förvaltningen behöver arbeta vidare med. Utifrån programmet kommer förvaltningen att se över fritidsaktiviteter i hela området för unga, men i synnerhet i Liljeholmen där det finns en avsaknad av mötesplatser för unga.

I Hägersten-Liljeholmens stadsdelsområde finns bibliotek i Gröndal, vid Telefonplan och i Fruängen. I Liljeholmen saknas det bibliotek och det saknas även andra mötesplatser för såväl unga som vuxna. Liljeholmen i stort och framförallt Liljeholmstorgets galleria är en plats där många personer vistas, då det är en av Stockholms stora trafikknutpunkter. Stadsdelsförvaltningen ser därför behov av en form av kulturell mötesplats med ett bibliotek vid Liljeholmen förslagsvis med inriktning mot barn och unga.

Utöver det vill förvaltning poängtera att det är viktigt att det finns en fortsatt samverkan mellan de lokala biblioteken och stadsdelsförvaltningarna, framförallt gällande förskolan och barnens läsutveckling. Stadsdelsförvaltningen har idag ett bra samarbete med biblioteken där förskolans läsombud bland annat träffar bibliotekspersonal.

Förvaltningen vill även betona att det är viktigt att det avsätts resurser i form av lokaler och personal för att förverkliga denna plan, annars riskerar den att bli en skrivbordsprodukt.

Bilagor

Remissunderlaget finns att läsa på

<https://insynsverige.se/stockholm-hagerstenliljeholmen>

under Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd,
sammanträde 25 augusti 2016.